





మగు బాదరిమతమును సిద్ధాంతముగా దీసుకుని శ్రుతిస్మృతినూతనముల కసదధికములు కల్పించి భాష్యాది గ్రంథములను నిర్మించి యాహనిగ్రహాదులచే కొంతమందికి వాటియెడ శ్రద్ధాతిశయమును బుట్టించిరిగాని బహుమంది విముఖులుగానే యుండిరి.

సదాశివసమారంభాంబాదరాయణమధ్యమాం అను శ్లోకములో శంకరాచార మధ మాం అని మార్పుజేసిరి. వ్యాసంశుకండ్రాడగౌడపాదౌ గో వందస్వవరణ సత పాదాన్ శ్రీవైది కాద్వైత సునప్రదాయ ప్రవర్తకాన్ సంతతమా తోస్మి ఇత్యాదిపాఠములను మర్చి వా సం శుకం గౌడపదం మహాంతం గోవిందయోగీంద్రమధాస్యవ్యం శ్ర శంకరాచార్యం ఇతాంసి పాఠమును కల్పించిరి. యతుల తుర్మాస్య దీక్షాపూజావిధిలో కృష్ణపంచకమును వ్యాసపంచకము ద్రవిడాచార్య పంచకమును కొందరివల్ల పూజింపబడుచున్నవి. మరికొందరికి ద్రవిడాచార్య పంచకమును దొలగించి శంకరాచార్య పంచకమును జేర్చియున్నారు. జూడవొచ్చును పూర్వపాఠములు ప్రచారములు గలిగేయున్నవి.

శంకరాచార పంచకము వైదిక పూర్వపక్షసంప్రదాయ వర్తకులుగాని సిద్ధాంత ప్రవర్తకులుగారు. ఎటలనిన నాయూ విషములను జూపెదము బాగా విమర్శించుకొను .

౧ శ్రీశంకరాచారు లు సచ్చబ్రహ్మచ్యమవిద్యా శబలం బ్రహ్మ । హ్మణోఽవ్యక్తమిత్యా శ్రుతివాక్యములలో బ్రహ్మశబ్దము పరబ్రహ్మమని దలంచి అవిద్యాశబలబ్రహ్మవల్లబుట్టినదిగాన ప్రపంచమం యు తత్కారణమగు నీశ్వరుడును మిథ్యయను తాత్పర్యముతో భాములను రచియించిరి. వాటిననుసరించి వార్తకకారాదులు ఆశ్రయ విషయత్వ భాగిని నిర్విభాగచితిరేవకే లా పూర్వసిద్ధతమసోహిపశ్చి-నాశ్రయోభవతినాపిగోచరః యదవిద్యావిలాసేన భూతభౌతిక సృయః తం నౌమిపరమాత్మానం సచ్చిదానంద విగ్రహం ఇత్యాద్యబృంహణములు కల్పించిరి.

వస్తు తిలో అవిద్యాశబలము కార్యబ్రహ్మగాని పరబ్రహ్మగా  
దు బ్రహ్మచ తే సాచిద్ధాతుస్సోబ్జా ద్యహమాదిచ అనివాసిష్ఠ  
వచనము యస్సర్వజ్ఞ స్సర్వవిద్యస్యజ్ఞానమయంతపః తస్మాదేతద్బ్రహ్మ  
నామరూపమన్నంచ జాయతే యను శ్రుతి సర్వజ్ఞుడగు పరబ్రహ్మవల్ల  
ఈక్షణ కామనాతప ఆదిపూర్వకముగా సృజించబడిన ప్రపంచము అ  
పంచీకృతమును చిదేకరసమునుగాని జడదృశ్య దుఃఖాదిరూపముగాదు  
అందుచేతను భయమును మిథ్యగాదు. సదేవసోమ్యేదమగ్రఆసీత్ ఆ  
త్మానా ఇదమేక ఏవాగ్రఆసీత్ - బ్రహ్మైవేదమగ్ర ఆసీత్ సోఽకామ  
యతబహుస్యాం ప్రజాయేయేతి ఇత్యాదిప్రాధమిక సృష్టిశ్రుతులన్నియు  
పరిమేశ్వరు డీక్షణాదిపూర్వకముగా విద్యాప్రపంచమునే సృజించి  
ట్టుల జెప్పుచున్నవి గాని యజ్ఞజ్ఞై జడదుఃఖాది రూపప్రపంచమును సృ  
జించినటుల జెప్పలేదు.

ఇందుకు అధ్యాత్మ రామాయణములో.

వదంతి కే చిత్పరమోపిరా మస్సావిద్యయాసంవృతమానసస్స  
జానాతీనాత్మానమతః పరేణ సంబోధితో వేదనిజా తత్త్వం అని-బా  
ర్యాదులు కొందరు పరమాత్మయం దవిద్యను జెప్పు చున్నారని  
జాపించి-

ఏనం నజానంతి విమూఢచిత్తాస్సా విద్యయాసం వృతమానసా  
సా జ్ఞానమప్యా ని శుద్ధబోధే స్వా పయంతీ హనిర స్తమాయే అ  
నూంచి యథా ప్రకాశోనతు విద్య తేర కాజ్యోతిః ప్రభావాత్పర  
మిశ్వరేతథా- విశుద్ధ విజ్ఞానఘనేరఘూ త్తమేఽ విద్యాకథం స్యాత్ప  
రత పరాత్మనియని సిద్ధాంతపరచియున్నది.

దీనివల్ల శాంకర భాష్యాది గ్రంథములు పూర్వపక్షమునేసిద్ధాం  
తరచినటుల దెలియవచ్చును.

అవిద పరమాత్మగతమైనయెడ నదిజీవుల శ్రవణాది ప్రయత్న  
చే నివ చు నా నివ ర్తించితే సర్వము కి కావలదా ఈమొద  
లోవ్వుములు దప్పవుగదా.

౨ శ్రీశంకరాచార్యులు భాష్యములలో ఏకత్వానేకత్వకర్తృత్వాకర్తృత్వబుధ్యాశ్రయములగుటచేత నానకర్మలేక పురుషానుష్ఠేయములుగా తగవనియు మోక్షము నిత్యస్థిమైనదిగాన కర్మసాధ్యముగాదనియు అందుచే కర్మలు నిరర్థకమనియు కర్మ సాధ మైనయెడ మోక్షమనిత్యమగునని ఇతా దికుతర్కములచేత జ్ఞానకర్మసముచ్చయసంభవించదనియు పలుతెంగుల చెండాడి పూర్వవా భ్యాతలనుడు. పిరిచియున్నాడు. ముముక్షువు కటాక్షముచేతనైన కర్మలనుజూడడవ్యాఖ్యాత వ్రాసియున్నాడు ఆత్మబోధ గ్రంథములో అవిరోధతయార్మనావిద్యాం వినివతామేత్ విద్యావిద్యాం నిహం త్యేవశేజ స్తిమిరసఘవత్ అని జ్ఞానాధిక కర్మల నావశ్యకములని జూపిరి పాటినిజూమనవారు చాలాయుక్తియుక్తముగానన్నదనినమ్మిరి. అవిద్యాకాలమలో విద్యలేదుగదా విద్యతాను జగంచకనేయవిద నెటుల నశింపయును. విద్యావిద్యలకు సమకాల తిగలదాయని మోచించరైరి.

కషాయేకర్మభిః పక్షేతతో నానం వినధాతే ఇత్యాదిశాస్త్రప్రకారము కర్మ ప్రవృత్తిరూపముని ప్రవృత్తిరూపము అని రెండువిధముముముక్షువుచే ఫలాభిసంధిలేక నీశ్వరాధానబుద్ధిచే ననుష్ఠింపబడిన కర్మనివృత్తిరూపమగుటచే సత్వశు కారణమై య నమును నశింపయును ఇందుచేత కర్మ అజ్ఞానవిధికాలేదా అశుక్లక్షణం యోగి త్రివిధమితరేషాం అని పాతంజలసూత్రము అనగా యోగి జేయుకర్మణ పాపమిశ్రరూపముగాదు బ్రహ్మరూపము నవిద్యా నివతాకము త జ్ఞాన వధాకమని తాత్పర్యము మోక్షము కార్యము గాకపోయిన అభివ్యంగ మగును గాన ముముక్షువులకు కర్మయావజ్జీవ మనుష్ఠేమైయున్న అజ్ఞానకును కామకునకే కర్మలని భాష్యకతా పదేపదేక్కాణించె అందులో కర్మలు శ్రవణాదులు న నకేయగునుగాని మకునకేగావు కామన లేకపోయినను శాస్త్రవి తములని కర్మలు ముక్షువున కవశా నుష్ఠేయములు స్వకర్మణాతమభ ర్చ్య సిద్ధింపింమానవః కర్మణై హి సంసిద్ధిమా తాజన కాదయః ని భగవద్వము అజ్ఞానునకు రాజ కామనయు దుర్యోధనాదులయెడ దోషము



కపోయినను యుద్ధము ఘోరరూపమైయున్నను స్వధర్మమగుటచే నను  
ష్ఠేయమని దానిచే పురుషార్థములు సిద్ధించుననియు భగవంతుడు  
జెప్పెగదా.

కర్మ నములురెండును వేదార్థమై రెంటిలో కర్మప్రథమ వే  
దార్థమై య దానతపఃకర్మ సత్యాజం కార మేవతతత్ - యజ్ఞో  
దానం తపశ్చైవపావనాని మనీషిణాం ఇత్యాది స్పష్టోక్తులను భగవం  
తుడు జెప్పియున్నను త్యాజ్యందోషపదిత్యేకే కర్మప్రాహుర్మనీషిణః-  
అని జెప్పబడిన కేచిత్పక్షమనగా బాదర్యాదుల పూర్వపక్షమునే శం  
కరాచారు లవలంబించె నివృత్తిరూపకర్మ అనగా కర్మయోగమును  
భగవంతుడు స్వగీతా ౨-౩-౪-౫ అధ్యాయములలో దూరేణవ్యావరం  
కర్మబుద్ధియోగా నంజయ ఇతా ది వాక్యములలో అజ్ఞానుష్ఠితమై ఫ  
లాభిసంధ్యోగూ న ప్రవృత్తికర్మకంటే ముముక్షువునుష్ఠిత కర్మయోగ  
ము అనగా నివృత్తికర్మ సంసి కారణమని స్వల్పమప్యస్య ధర్మస  
త్రాయతే మహతోభయాత్ ఇతా ది గ్రంథముతో తపరచియు  
న్నను శంకరాచారు లు భాష్యములో అజ్ఞాన కామిన ఏ కర్మాణి అని  
పదేపదే వ్రాసి కర్మయోగమును మరుగుప చేగానిస్ఫుటపరచరయ్యె  
శ్రు|| ఈశావాస్యనిదగ్గ సర్వం అను శ్రుతివాక్యము ప్రపంచమందు  
బ్రహ్మద్వ్యుచేసి జగద్బ్రహ్మ విడుచుటచే జగత్తుత క్తమై యాత్మపాల  
నమగునని జెప్పి అట్టి యిది ఉత్తర వాక్యములో కర్వన్నే వేదాకర్మా  
ణీయని యావజ్జీవము హితకర్మల సనుష్ఠించుట యావశ్యకమని జెప్పిన  
అట్టి యధికమును మొదలి ప్రకరణవిచ్ఛేదముగా సజ్జనకే కర్మలు  
విధించబడినవని జెప్పి భోజనాదికర్మజేయనియెడ ప్రాణములు బోవును  
విహితకర్మల సనుష్ఠించకబోయితే ప్రాణములు బోవుగదాయనిగూడ  
కచోట నాగ్రహించె ఇట్టి తిలో కరిష్యత్యవతారాణి శంకరో ల  
తః శ్రౌతస్కార్త ప్రతిష్ఠాధికం భక్తానాం హితకామ్యయాఇ  
నములు పురాణములలోనున్నవని వ్రాసి తేనవి ప్రక్షిప్తముల

పుదురా.

నుజనులారా, వాసిష్ఠరామాయణమును మహాప్రబంధములో ఉపక్రమోప సంహారముల యెందు ముముక్షువునకు స్వాశ్రమ విహితకర్మలనుస్థింపనిది సిద్ధికలుగదని దృఢపరచియున్నది. యెట్లులనగా-

ఉపక్రమములో సుతీతప్రశ్న -

మోక్షస్య కారణం కర్మజ్ఞానంవా మోక్షసాధనం ఉభయగవావి నిశ్చిత్య ఏకంకథయకారణం అని-

అగస్త్య మహాషిః యొక్క ప్రతివచనమేమన-

ఉభాభ్యామేవ పక్షాభ్యాం యథాభేషక్షిణాంగతిః తద్దైవజ్ఞాన కర్మభ్యాం జాయతే పరమంపదం కేవలాత్కర్మణోజ్ఞానాన్నహి మోక్షో భిజాయతే- కింతుభాభ్యాంభవే నోక్షః సాధనంతూ భయంవిదుః అని ట్టి లో జ్ఞానకర్మ సముచ్చయ మెటుల సిద్ధించదో జూడుడి ఉత్తర గ్రంథములో

కిమేతత్పుత్రకురుషేపాలనం నస్వకర్మణః అకర్మని రతస్సిద్ధిం కథం ప్రాప్స్యసి తద్వద- క ఇహోఽస్మాన్నివృత్తిః కింకారణం తన్నివేద్యతాం అనిఅగ్ని వేష్యునిప్రశ్న -

యావ వమగ్నిహోత్రం నిత్యం సంధ్యాముపాసయేత్ - సవృత్తిరూపోధం యంత్రుత్యాస్మృత్యాచ-చోదితఃసధనేన భవేన్నోహఃకర్మణాప్రజయానవా- తా గమాత్రేణకింత్యే కేయతయోఽశ్నంతిచా మృతం-ఇతి శ్రుత్యోద్వేష్యోర్మార్మధ్యేకిం కర్తవ్యంమయాగురో-ఇతి సందిగ్ధతాం త్యాతూషీం భూతో కర్మణి అని అక్షహోత్రాది క ప్రవృత్తిరూపమేగా - నివృత్తిరూపములేదనియు సకర్మణాన ప్రజయాధనే నత్యాగే నైకే అమృతత్వమానశుః అను శ్రుతిలో త్యాగశబ్దము కర్మతా గపరమనియు యతిశబ్దము ఆశ్రమ రూపసన్యాస పరమనియు భ్రమలచేత పుత్రుడగు కారుణ్యుని ప్రతివచనము-

శ్రుణుపుత్రకథామేతాంతదధం హృదయేఽఖిలం- మత్తోఽవధార్యపుత్రత్వం యధేచ్ఛసి తథాకురు- అని జనకుడగు న - వేషు ని

కృష్ణముతో రామాయణ కథ నారంభించి శ్రీరామచంద్రునకు వసిష్ఠమ హాముని బోధించిన జ్ఞానసారమును వానికి భరద్వాజునకు జెప్పినటుల బోధించిన తత్వ నిణాయములో-

త్యాగోహికర్మణాంతస్మాదాదేహాం నో పద్యతే- అతా గంత్యా గమితియేకురం తేవ్యధాబోధినః సాభ్యుతా పశూ జ్ఞా ర్మత్యా గపిశాచికా అ గా జీవించియున్న వరకును త కు వి తమనక లనుత్స జించకూడదు. త జించినయెడ కర్మ తా గమనడు శాచికా యెడగు నను కబళించునని ధాంతసారమును వ వ్యమహాముని చెప్పెను

అందుపైన శ్రీరామమూర్తి చేయు ప్రశ్న

అహంమమేత్యసద్రూపంజ్ఞస్యా భావయః ప్రభో - అజాభం క ర్మణాంత్యాగాదనుష్ఠానాచ్ఛకింశుభం-అనగా నజ్ఞునకు కలావ క ము లై సను దేహగేహములయెడ నేను నాదియనిభావించని తత్వజ్ఞున- అం హంకార మమకారములే లేనప్పుడు విహితకర్మలను జేయకపోతే వచ్చునప్తమేమి చేసి తేనచ లాభమేమియని జ్ఞానికి కర్మలు పనిలేదే మో యను శంకతో నడి ను.

వసిష్ఠ :—శుభాశుభం నాశనీయం స్వకర్మఖలుధీమతా- మూ లకావవినాశేనతచ్చ నప్తం భవత్యలం- తస్మాద్వేదనమేవేహ కర్మకారణముచ్యతే- అస్యరాఘవనూత్మస్య కర్మణోవేదనాత్మనః- కస్త్యాగః కి మనుష్ఠానం యానద్దేహమితి తం- ఏతచ్ఛేతనమేవాంతవికసత్త్య వ మైః- వాసనేచ్ఛామనః క్మసంకల్పాద్యభిధా భిః- ప్రబుద్ధసా బుద్ధస్య దేహినో దేహగేహకే- ఆదేహం విద తే చి త్తంత్యాగస్తస్య విద్యతే- జీవతాంతస్య సంత్యాగః కథంనామోపపద్యతే- అనగా-

వివేకియైన పురుషుడు- ఉత్తమాధమజన్మలకు కారణమైన ణ పాప కర్మలు రెంటిని విడువవలయును. కర్మలకుమూలము అవిద్యా యమగుభ్రాంతివేదనము అనగా చిత్తము దానిని త జించితే స త్యాగమగును. చిత్తమును త్యజించక విహి క మో



విడచితే కొమ్ములుగొట్టినచెట్టు బహుశాఖలతో తిరుగప్రబలించినటుల  
క ౧ పలుతెరంగుల ప్రబలించి బహుజన్మల నిచ్చి దుఃఖపెట్టును.

కర్మసమూలముగా ఛేదించబడిన తిరుగ నంకురించదు. ఇట్టికర్మ  
మూలమగు చిత్తము వాసనలనియు, ఇచ్ఛలనియు, సంకల్పములనియు  
పుణ్యపాపకర్మలనియు, మనస్సనియు ఈ మొదలగు బహురూపముల  
తో వికసింపుచున్నది. ఇట్టి చిత్తమును త్యజించుటకు దేహము సజీ  
ముగానున్నంతవరకును పండితునకును పామరునకును శక్యముకాదు  
గాన చిత్తమును త్యజించు నుపాయ మెద్దియనిన వినుము.

కేవలం క ౧ శబ్దాధాభావనాభావనేసతి. కర్మాకర్మత్వముత్స  
జ్యస్వయమేవ భవత్యజం. అసంభవతి సంత్యాగేకర్మణాంయః కరో  
హి ఇదం కతావ తాత్మ్యగం నకించి త్తేన తత్కృతం చేతనంప్రోచ్య  
కర్మసంస్కృత్యాభ కాసితం. అచేతనం విదుర్మోక్షంజ్ఞం ప్రత్యేవోపశా  
- త్యాగోహికర్మణాంతస్మాదాదేహాన్రోపపద్యతే అనగా-

కర్మణ్యకర్మయః పశ్యేత్ - బ్రహ్మపణానం బ్రహ్మహవిబ్రహ్మ  
గ్నా బ్రహ్మణాహుతం బ్రహ్మైవతేనగంతవ్యం బ్రహ్మ ర ౧ సమాధిస  
ని భగవంతుడు చెప్పిన ప్రకారము కర్మలయెడ కర్మ బాధాముల  
ను భావించక బ్రహ్మభావనజేసితే కర్మాకర్మ వికల్పము నశించి చిత్త  
ము చిదాత్మక బ్రహ్మయై జగ్రహితమగును వేరువిధముగా చి  
త్తము జీవద్దశలో సంభవించనప్పుడు యజ్ఞోదానం తపశ్శైవపా  
ని మనీషిణాం అ భగవంతుడు చెప్పినరీతుగా సంసిద్ధి కారణముల  
ధి చబడిన శ్రౌతస్మార్తక ౧లను త్యజించిన పిచ్చవాడు కర్మాత్మా  
శికానేర భ్రాం డ బడును గా జీవించియున్నంతవరకు కర్మాత్మా  
- మాడదని చెప్పి శాస్త్ర వసానములో—

సబుద్ధమతయః కేచిత్ జానావలేపతః పరిత క్తక్రియా  
- బష్టతాంగతాః. అః దూషించియున్నాడు అనగా  
బాధరౌ డులో మ్యాదు తెలి వె యని య జ్ఞానులె

(2)

ఉ ప న్యా స ము.

తాముజ్ఞానులను గర్వముతో సత్కర్మలను సదాచారములను విడచి  
యుభయలోక భ్రష్టులగుచున్నారని జెప్పె.

మన శంకరాచారు లనాడు జ్ఞానులకును ముముక్షు లకును క  
ర్మలక్కర లేవని అజ్ఞులకు కనుకులకే కర్మలని జ్ఞానకర్మ సముచ్చయ  
మే సంభవించదని కేచిత్పక్షమునే సిద్ధాంతపరచె.

అజ్ఞానుష్ఠితప్రవృత్తికర్మగూడ యజ్ఞోదాశతపశ్చైవపావనాని  
మనీషిణాం అని భగవంతుడు జెప్పిన ప్రకారము క్రమముగా కాలా  
తరములో సత్వగుణిని గలుగచేసి జ్ఞానజనకములగుచున్నవని వసిష్ఠుజె  
ప్పియున్నాడు. శ్లో॥ ప్రవృత్తిలక్షణోధర్మైవ ర్తతేయః శ్రుతోచితే అ  
దూరవతిః జ్ఞానత్వాత్ జ్ఞానబంధుస్స ఉచ తేయని- అందుచేతనే భగ  
వంతుడు- నబుద్ధిభేదంజన యేదజ్ఞానాం ర్మసంగినాం అని జెప్పె శం  
కరాచారు లు బుద్ధిభేదమునే- అనగా కర్మలయెడ ననాదరమునే బో  
ధించె విమంతుడి- కలిధర్మములు ప్రబలించి పురుషులకు మంత్రమం  
త్రాధఃజ్ఞానము లోపించినందున సౌమికపాశుకకర్మలకానుకూల ము  
గానరాకబోయినను కలకర్తవ్యుప తేయను శాస్త్రప్రకారము స  
గదోషములు బాధకములుగా నే ప్రగాన బుద్ధిమంతులు స్మృతకర్మ  
లను శ్రౌతములలో దశఃపూణకమాసాది కర్మలను స్నానదానజపాది  
కర్మలనుజేసి సంసిద్ధులుగా వొచ్చును జుప్యేనై వతు సంసిధ్యేత్ అని  
శాస్త్రము జెప్పియున్నది.

3 ఆశ్రమరూప సన్యాసవిషయములో శ్రీశంకరాచార్యులు  
సర్వత్రయు సనా సత్యాగోపరతి సాంఖ్యాది శబ్దములకు ఆశ్రమరూప  
సన్యాసమే యధామని జెప్పి ద్వావిమావధ పంథానాయత్రవేదా  
ప్రతిష్ఠతాః ప్రవృత్తిలక్షణోధర్మోని వృత్తౌచ విభావిత ఇత్యాది శాస్త్ర  
ములోని వృత్తిలక్షణధర్మమునగా సన్యాసమును భ్రమజేత వ్యాసుల  
రు పుత్రుడగు గుకులకు సన్యాసమునే బోధించియున్నాడనియు  
హ్మచర్యాదేవ ప్రవ్రజేత్ స్యాసవవాత్యరేచయత్ అని శాస్త్ర  
ప్రబుచున్నదని మండనమిశ్రుని యదగణముగా నోడించి  
సన్యాసమునుగోరకపోయినను అతని భార్య విలపించుచు

ను సదా సమిచ్చి - బ్రహ్మచర్యమునుండి సన్యసించుటయే ప్రశస్తమని మనకంద కిని నిజగృహాంతరాణం వినిగణమ్యతాం అని బోధించె శారీరం కేవలం కర్మకుర న్నా ప్నోతికిల్పిషం అను భగవద్వచనముకు భిక్షా శనముచే కుక్షింభ ణముజేసికొనిన కల్పిషము నగుటడని తాత్పర్యమును జూపె మండనమిశ్రుషు సన్యాసమును నిరసించితే నున శంకరులు తిరుగనుద్ధరించియున్నారని మననారందరును సంతసించిరి. బహుమందియకాలములో సన్యసించి చెడిపోవుచుండిరి. లేతకాయను ముగ్ధవేసితే గడ్డుపారిబోవును. కుల్చిపోవునుగాని సుపక్వమై సుగంధము మధుర రసముగలదగునా. నహిసన సనాదేవ సిం సమధిగచ్ఛతీయని భగవద్వచనము - సుజనులారా - దేవీభాగవతము శ్రీశుకచరిత్ర నుదహరించెదము. పరిశీలించుకొనుడి.

శ్రీశుకః - బృహస్పతిర్గురుఃప్రాప్త స్సోపిమగ్నోగృహిణావే - అవిద్యాగ్రస్తహృదయః కథంతారయితృంక్షమః - రోగగ్రస్తోయథావైద్యః పరరోగచికిత్సకః - తథాగురుః శిష్యుషో - గృహస్థోయంవిడంబనా - కృత్వాప్రణామంగురవే త్వస్సమీపముపాగతః - త్రాహిమాంతత్వబోధేన భీతంసంసారసర్పతః - అనగా - శ్రీశుకు యువనీతుడై బృహస్పతివద్దికి విదా భ్యాసముకు పంపబడి విద్యలను జదివి వైరాగ్యా శయముచేత బృహస్పతిగూడ గృహస్థుడుగా నుండుటచే నజ్ఞుడనియు జీనస్మక్తుడు గాడని నలంచి గురువు సన్నిధినుండి మరలివచ్చి తండ్రితో తత్వమును బోధించుమని ప్రార్థించె.

వేదవ్యాసః - నగృహంబంధనాగారం బంధనేనచకారణం - మనసాయోవినిర్ముక్తో గృహస్థోపివిముచ్యతే - నా యాగతధనఃకుర్వేవేదోక్తంవిధివత్ కమాం - గృహస్థోపివిముచ్యే శ్రాద్ధకృత త్యపాచిః - గృహా మాత్పరోధం - నదృష్టోనచవైశ్రుతః - వస్తాదిభిరూచారైశ్చ జ్ఞానిభిస్సముపాశ్రితః - కిమసాధ్యంమహాభాగ వేదోక్తానిచకుర్వతః - స్వంమోక్షంచసజ్జయద్యద్వాంఛతితద్భవేత్ - ఆమాదాశ్రమంగచ్ఛ దితిధర్మవిదోదుః - తస్మాదగ్నింసమాధాయ పుష్కరాణ్యతండ్రితః - ఇంద్రియాణిమహాభాగ మాద కానిసునిశ్చితం -

అదారస్యదురంతాని పంచైవమనసాసహ - విశ్వామిత్రో మహాభాగ  
తపఃకృత్వాఽతిదుశ్చరం - మోహితశ్చమహాతేజా వనేమేనకయా తః  
దృష్ట్వాదాశసుతాంతాలీం పితామమపరాశరః - కామబాణాదితఃక  
న్యాం తాంజగ్రాహూడుపే తః ॥

బ్రహ్మపిస్వసుతాందృష్ట్వా పంచబాణప్రవీడితః - తస్మాత్త్వమ  
పికల్యాణ కురుమేవచనంహితం - కులజాంకన్యకాంవృతా వేదమా  
ర్గంసమాశ్రయ - అని బహువిధముల తండ్రి బోధించితే నక సంసా  
రమును బహుగా దూషించి, శ్రీశుకః - నాహంగృహంకరిషా మి దుః  
ఖదంసర దాపితః - వాగురానదృశంనిత్యం బంధనంసర్వదే - నాం -  
దంభోఽంకరధర్మాత్మక భాతిచి త్తేమమాధునా - జీవన్ముక్తోవిదేహ  
శ్చ రాజ్యం నై ముదాని తః - కుర్వరాజ్యంవిదేహాకిం సందేహా  
యామమాద్భు - ప్రస్తుమిచ్ఛామ్యహంభూపం విదేహంనృపసత్త  
మం - కథంతిష్టతిసంసారే పద్మప్రతమివాంభసి -

అని సంశయముతో శుకులు జనకులపదికి వెళ్ళి,

శ్రీశుకః - తపస్తీర్థప్రతేజా శ్చ స్వాధ్యాయ ధానేవనం -  
జ్ఞానంవావదరాజేంద్ర మోక్షంప్రతిచకారణం - అనగా, తపస్తీర్థాదు  
లు మోక్షకారణమా లేక జ్ఞానమాయని ప్రశ్న జేసె.

జనకః - శ్రుణువిప్రేణకత్కవ్యం మోక్షమార్గాశ్చితేనయత్ -  
ఉపసీతోననేదానా వేదాభ్యాసాయపైగురోః - సమావృతస్తుగార్హ  
సదారోనివసేన్మునిః - అగ్నిహోత్రాదికర్తాశి కుర్వాణస్సత్యవా  
- చ్ఛయః - పుత్రంపూత్ర సమాసాద చానప్రస్థాశ్రమేవసేత్ - వసేత్తు  
ర్యాశ్రమేశ్రాంత శ్శుద్ధిస్తరాగ్యంభవే - శ్రమదాశ్రమంగచ్ఛేది  
తిశిష్టానుశాసనం - అని బోధించె.

శ్రీ శుకః - ఉత్పన్నోహృదిస్తరాగ్యే జ్ఞానవిజ్ఞానసంభవే - అవ  
శ మేవవస్తవ్య మాశ్రమేషువసేషువా - అని ప్రశ్నచేసె. అనగా జ్ఞా  
న్పరాగ్యములు అలిగిన పిమ్మట గృహస్థుడుగా నుండవలెనా లేక స  
సించవచ్చునా యని యడిగె.

జనకః - ఇంద్రియాణిబలిష్ఠాని ననియుక్తానిమానద - అపక స్య  
ప్రకుర్వంతి వికారాంతస్తాననేకశః - మనస్తుప్రబలంకామ మజేయమక  
తాత్మభిః - అతఃక్రమేణజేతన మాశ్రమానుక్రమేణచ - గృహస్థా  
మసంస్థాపి శాంతస్సుమతిరా ధ్మవాక్ - విహితంకర్మకుర్వాణ స్త్యజ్  
చింతాన్వితంచయత్ - ఆత్మలాభేనసంతోషో ముచ్యతేనాత్రసంశయః -  
పశ్యాహంరాజ్యసంస్థాపి జీవన్ముక్తోయథానఘ - భుంజానోవివిధాభో  
గాః కుర క్కార్యాణ్యనేకశః - భవిష్యామియథాహంత్యం తథాము  
క్తోభవానఘ.

శ్రీ శుకః - సందేహానతతేరాజ్ ననివతతిమేక్వచిత్ -  
వేదధ యుహింసాస్యా దధర్మబహుళాహిసా - కథంముక్తిప్రదోధర్మో  
వేదోక్తోబతభూపతే - ఏవంధ యువేదేషు నమేబుద్ధిఃప్రవతతే ||

జనకః - అహింసాంచతథావి వేదోక్తాంమునిస్తత్తమ - రాగి  
ణాంసాపిహింసైవ నిస్పృహణాంనసామతా - అరాగేణచయత్కర్మ  
తథాహంకారవజ్జితం - అకృతంవేదవిద్వాంసః ప్రవదంతిమనీషిణః

శ్రీ శుకః - సందేహోయంమహారాజ వతతేహృదయేమమ-  
మాయామధ్యేవతమాన సకథంనిస్పృహభవేత్ - అంతర్గతం త  
శ్చేత్తం శాస్త్రో ద్భోధోహినత్తమః - యథాననశ్యతితమః కృతయా  
పవాతయా - అద్రోహస్సర్వభూతేషు కతవ్యస్సర్వదాబుద్ధైః -  
సకథంరాజశార్దుల గృహస్థస్యభవేత్తథా - విత్తైషణానతేశాంతా త  
థారాజనుప్తేషణ - జయైషణాచసంగ్రామే జీవన్ముక్తకథంభవేః -  
చారే శ్చా బుద్ధినే సాధుబుద్ధిస్తుతాపసే - స్వపరతంతవాప్యస్తి వి  
దేహస్త్వం ధృప - కటుతీర్ణకషాయాన్లు రసానే సుభాశుభా-  
భషు మతేచత్తం నాశుభేషుతథాన్యప - జాగత్స మ్నస్సుమప్తిశ్చ త  
రాజభవంతిహి - అవస్థాస్తుయథాకాలం తురీయాతుకథంన్యప -  
స్తుభవేద్రాజ్ సమలో శ్మకాంచనః-ఏకాత్మబు స్సర్వత్ర హిత  
స్వజంతుషు - నమేద్యరమతేచిత్తం మాదారాదిషుక్వచిత్ - ఏ  
స్పృహోఽత ర్థం చరేయమితిమేమః - నిస్సంగోనిర్మమశ్చ

పత్రమూలఫలాశనః - మృగవద్విచరిష్యామి నిదన్వాన్దోన్విష్పరిగ్ర  
చింత్యసేవివిధాకారం నానారాగసమాకులం - దంభోయంకిల  
భాతి విముక్తోతిభాషసే - కదాచిచ్ఛ తుజాచింతా ధనజాచకదా  
- కదాచిత్రైస్సన్యజాచింతా నిశ్చింత సకదాన్యప॥

రాజాజనకః - సత్త్వముక్తంత్యయానాత్ర మిధ్యాకించిదిదంమతం-  
ధాపిశ్రుణువిప్రేంద్ర గురుర్మమసుపూజితః - పితృస్సంగంపరిత్యజ్య  
స్త్రింవనంగంతుమిచ్ఛసి - మృగైస్సహసుసంబంధో భవితాతేనసంశ  
యః - మహాభూతానిసర్వత్ర నిస్సంగక్వభవిష్యసి - ఆహారార్థంసదా  
చింతా నిశ్చింతస్యాఃకథంమునే - దండాజనకృతాచింతా యధాతవ వ  
పిచ - తథైవరాజ చింతామే చింతయానస్యవానవా - వికల్పోపహ  
స్త్వంవై మూరదే ముపాగతః - నమేవికల్పస్సందేహో నిర్వికల్పో  
స్సర్వదా - సుఖంస్వపిమివిప్రపాహం సుఖంభుంజామిసర్వదా - నబద్ధో  
తిబుధ్యాహం సర్వదై వసుఖిమునే ॥

త్వంతుదుఃఖీసదై వాసి బద్ధోహమితిశంకయా - ఇతిశంకాంపరి  
జ సుఖీభవసమాహితః - దేహోయంమమబంధోయం నమమేతిచ  
తా - తథాధనంగ హంగాట్యం నమమేతిచనిశ్చయః - తచ్చు  
వచనంతస్య శుకఃత్రతమనాభవత్ - ఆప్పఛ్యతంజగామాశు  
స్యసస్యాశ్రమముత్తమంపితౄణాంసుభగాకన్యా పీవరీనామసుందరీ శు  
కారపత్నీంతాం యోగమార్గ తోపిచ - సతసాంజనయామాస  
తాంశ్చత్వార ఏవహి - ఇచ్చట యోగమార్గమ గ కర్మయోగ  
ర్గము నివృత్తిరూపము భగవదుపదిష్టమని దెలియఁదగును. తయో  
ర్మసన్యాసా త్కర్మయోగోవిశిష్యతే - జ్ఞేయస్సనిత్యసన్నాసి -  
ప్సినకాంతతి యని గీతావచనము.

సుజనులారా - వైదికసంప్రదాయసిదాంత మీ విధమైయుండ  
- శ్రు - మాతృదేవోభవ - నమాతుఃప దైవతం - ప్రజాతంత్రం  
వ వత్సేత్సీః - అని శ్రుతులుబోధింపుచుండగా - అనన్యగతికు  
ల్లని మభ్యపెట్టి వంశవిచ్ఛేదముజేసి ంకరులు బాల్య న



న సింఁచె. భాష త్రయములో బాదరిమతానుసారముగ శాస్త్రార్థము కల్పించె. వైది సంప్రదాయప్రవర్తకులగు పూర్వవా భా తలనుదూషి-  
చె. ఇందువలన వీరిగురువు వైదికసంప్రదాయము చే న శ్రీ గోవి-  
దపాదులుగారనియు గోవిందయోగీంద్రులు బాదరిమతానుప్రవిష్టు-  
మరియొకరుండవచ్చునని సంశయింపదగియున్నదిగదా.

సనా సత్యాగశబ్దములకు బాదరిమతానుసారు లాశ్రమరూప-  
న్యాసమని సర్వత్రజెప్పుచుండుటచేతనేగదా - భగవద్గీతాశాస్త్రా వ-  
నమనగా ౧౮ అధ్యాయములో సన్యాసత్యాగశబ్దముల తత మే-  
ప్రశ్న జేయుటకు కామ్యకర్మలను వర్జించుట సన్యాసమనియు ర్మ-  
ములు త్యజించుట త్యాగశబ్దార్థమనియు పెద్దలు జెప్పుచున్నార-  
ఈ మొదలగు ప్రతివచనముల భగవంతుడిచ్చుటయు సంభవిం-  
జూడుడి.

ఉపరతిశబ్దముకు వాసిష్ఠములో దురాచార దుర్మడతలనుం-  
విరమించడమధమని జెప్పియున్నది. నావిరతోదుశ్చరితాత్ -  
శ్రుతి జెప్పుచున్నది. న్యాసవవాత్యరేచయత్ - అను శ్రుతిలో  
సశబ్దముకు భగవంతుడు బ్రహ్మణ్యాధాయకర్తాని యని జెప్పినటుల  
లమునుగోరక సత్క - అను బ్రహ్మర్పణజేయుటయు, క ాణ కర్మ  
పశే త్ అని చెప్పినను గుగా సర్వకర్మలయందును బ్రహ్మదృ జేయు-  
య ముగాని సన్యాసముగాదు. శంకరులు జ్ఞానకర్మసముచ్చయము  
భవించదనియు, అందుచే తత్త జ్ఞానకును ముముక్షువునకును కర్మల  
త జించి స్యసించుటకే యధికారమనిజెప్పె, శ్రు॥ యదిహవాఅ-  
నేం విన్మహాత్పుణ్యంకరోతి తద్ధాసాంతతఃక్షీయతపవ - ఆ న-  
లో ముపా త - సయఆత్తానమేవ ల కముపాస్తే - నహస్య ాక్షీ-  
తే అస్మాధే త్మనోయద త్కమయతేతత్తత్సజతి - అనగా  
జుడు జే క్క - ఫల మం వత్తుగుననియు ఆత్మజ్ఞుడుజేసిన కర్మక-  
య యు జెప్పియున్నది. జ్ఞానకర్మసముచ్చయ మేల సంభవించ-  
వైగ్రంథ లో వేదవా సులవారును జ కమహారాజును శుకులకుమార-  
సముచ్చయమునే జెప్పరి. విమర్శించు నుడి.

౪ సగుణ సాకారవిషయములో శంకరులు ద్వేవావబ్రహ్మణోరూ  
యను శ్రుతికిని, స్థానతోపిపరస్య ఇతా ది సూత్రముకును, నిర్గుణ  
బ్రహ్మకంటె ఇతరము మిథ్యయని యుక్తమును కల్పించె. బ్రహ్మ  
సూత్రచతుర్థాధా య చతు పాదములో సగుణము కార్యరూపమేనని  
యు, సగుణోపా వల్ల సంసా మేఫలమనియు తాత్పర్యముజూపె.

భగవద్గీతానవమాధ్యాయభాష్యములో పూరా ధ్యాయములో  
రమపురుషాధికరూపమని జెప్పబడిన యక్షరపరబ్రహ్మయోగమును  
ది సగుణవిషయము, నాడీసంబద్ధము, ధారాణాయోగము, ఇదే మో  
సాధనమని శంకించవద్దు. వేరు మోక్షసాధనము ముందెక్కడనో జె  
బడునని వ్రాసె. ముందెక్కడా వేరై నయధికము జెప్పబడద .

సంతేపశారీరకములో సంతేపమనగా ముముక్షువుల కనావ  
కములగు నుపాసలను వజ్రంచుటే సంతేపమని వ్యాఖ్యాతవ్రాసె.  
వాసనాబుద్ధులని పూర్వాచార్యులను మరియొకచో దూషించిరి. నా  
మార్గము కార్యబ్రహ్మలోకప్రాపకమనియు, కార బ్రహ్మమోక్ష  
కేగునపుడు యేనాడీమార్గముననే కార్యబ్రహ్మత మున కేగునని  
జేసింది, మోక్షమునకేగువారికి నాడీమార్గమక్కరలేదని సంతే  
రీరకములో నిరసించె.

అద్వైతసిద్ధిలో జగన్నిధ్యా దృశ్యత్వాజ్ఞడత్వాత్పరిచ్ఛిన్న తా త్  
యనుమానమును ప్రబలముగా నిరూపించి దృశ్యమైనది సావయ  
నది మిథ్యయగుననివ్రాసె. యద్దు శ్యంతన్నశ్యం-యత్సావయవం  
నిత్యం అని వ్యాప్తిగలదుగాని మిథ్యగానేరదు. ఇట్టి యనుమాన  
చే సగుణము సాకారము మిథ్యయనిగదా తాత్పర్యబడెను. మరి  
కచోట త్రిపురసుందరియనగ మాయికములగు కారణకక్ష్యలలో  
రూపమని వ్రాసిరి.

వీరలు శ్రుత్య ము నెంత సరసముగా గ్రహించిరోజూడుడి. అ  
క్లిష్టమై యున్న కొన్ని సంగ్రహరూపశ్రుతులకు విరుద్ధాధిక

లనుజెప్పి, స్ఫుటాధికముగల శ్రుతుల నర్థవాదలక్రింద శ్రోసివైచి  
తర్కముతో బాదరిమతమునే బోధించిరి. మనవారు దానినే పురుషా-  
రూపమని నమ్మిరి. సుజనులారా,

అరణ్యోర్నహితోజాత వేదాగర్భణవసుభృతోగః ణీభిః - దివే  
దివళుడ్యోజా గృవద్భిహావిష్మద్భిర్మనుష్యేభి రగ్నిరే ద్వైతత్  
అని శ్రుతియు, అగ్నిరేవైవౌద్విజాతీనాం అని స్మృతియు అగ్నిపాతన  
ను జెప్పుచున్నవి. చత్వారిశృంగాతయో అస్యపాదాద్వేశీర్షే స  
హస్తాసోఅస్య - త్రిధాబద్ధోవృషభో రోరవీణిమహోదేవో మతా-  
గ్ం ఆవివేశ అనుశ్రుతి - నాలుగువేదములు శృంగములు, ప్రాతః  
సమాధ్యందినసవనతృతీయసవనములు మూడును పాదములు, ప్రాతః  
ణీయోదయణీయ యాగములు రెండును శిరస్సులు, సప్తఛంద  
లు హస్తములు, మంత్రబ్రాహ్మణకల్పములచేత ప్రతిపాదింపబ-  
న్న సీమహోదేవుడు, మర్తు లశరీరములలో ప్రవేశించి సవనక్రమము  
న నగామంద్రమధ్యమతా ములుగా ప్రణవనాదమునుజేయుచున్నా-  
అట్టిదేవుని ఉపాసింపుమని జెప్పుచు న్నిది. ఆరీతున పెద్దలందరు నుపా-  
పుచున్నారు.

శ్రు॥ ఏతమేవ బహ్యౌచా హత్యుక్తే మిమాగ్ సంత -  
తమగ్నానధీర్యవః ఏతం మహావ్రతేధందోగాః - అనగా యగ్ని-  
ప మహోదేవుని, బహు చులనగా ఋగ్వేదులు గొదైన ఉక్థమ  
శస్త్రములతో ప్రది చునాగు. ఈదేవుని, అధ్వర్యులనగా య-  
ర్వేదులు, అగ్ని దయనగ, బాసః ప్రధమం అని ప్రారంభిం-  
డిన నాలుగవయ ములోను, ఛందోగాః - అనగా నామవేదులు  
హవ్రతమనెడు క్రతువులోనును, ఈదేవుచే భావించుచున్నారని జె-  
చున్నది. అందులోకిని మూడు వేదములకు మధ్యగభామున నామ-  
మణివలె పంచాక్షరిప్రకాశించుచున్న నమకములో నట్టి మహోదే-  
విశ్వరూపమును పేరు పేరుగా నమస్కరించి భాంవిచుమని  
చున్నది.

ఇదేప్రకారము పురుషసూక్తము, యా కనారాయణము, త్రి  
పాదిభూతిమహానారాయణము మొదలగు నుప పత్తులన్నియు సగుణ  
మూ కాని అనన్యభక్తిచే భజించి తరించుమని జెప్పుచున్నవి.

వీక్షైకమక్షరంప్రోక్తం మహాపాతకనాశనం - శ్లోకాధికాంశ్లోక  
పాదంవా నిత్యంభాగవతంస్మరన్ అని జెప్పినప్రకారము మన పెద్దలం  
దరును రామాయణమును భారతమును భాగవతమును అష్టాదశపురా  
ణములను నమ్మి పరమేశ్వరుని భజించి తరించిరి.

భాగవతము పప్పనభట్టకృతము పురాణాదులు ప్రశస్తములేగావ  
ని నిరసించి శుష్కతర్కముతో నిర్గుణకూటస్థబ్రహ్మమాత్రమే సత  
మని భాష్యాదిగ్రంథములను కల్పించి శంకరాచార్యాదులు విజృంభిం  
రి. వాటిలోనుండు గాఢమైన యుక్తులకుచొక్కి మనవారు సగుణము  
సత్యమైన అద్వైతమవిసిపోవునని వాదింపుచున్నారు! వసిపిల్లలవద్దనుం  
చి సగుణము మిథ యని వక్కాణించుచున్నారు. అహో కలికాలమో  
హము. బహుమం ఆచార్యులై సగుణపూజ పనిలేదని బోధించి సా  
క్షాత్పరామూర్తులను నదీప్రవేశము జేయించిరి. నవనాగరికులు దీనినిబట్టి  
దా సాకారపూజ వ్యర్థమని ప్రతిఘటించుచుండిరి. వారి యపరాధ  
మేమి.

బృహదారణ క షష్ఠాధ్యాయములో యాజ్ఞవల్క్యమహర్షి  
జనకునకు, శ్రు॥ జన హస్తే దేహః కూర్చాదుపావసర్పన్నువాచ - న  
మస్తేఽస్తుయాజ్ఞవల్క్యమహాశాధీతి - సహోవాచయథానై సం  
ప్రమా హంతమధానమేష్యన్ రథంవానావంవా సమాదదీతైవ మే  
వైతా రుపనిషద్భి సమాహితాత్మాన్యేవం బృందారక అధ్యస్సన్న  
త వేదఉక్తోపనిషత్క ఇతోవిముచ మానః క్వగమిష్యసీతినాహంత  
ద్భగవన్ వేదయత్రగమిషా మిత్యధవై తేహంతద్వత్వామి యత్రగ  
మిష్యసీతి - బ్రసీతుభగవా తి -

ఇంధోహస్తే నామృషయోయం దక్షిణేక్షన్ పురుషస్తంవా త  
గ్ం సంతమింద ఇత్యాచక్షితే పరోక్షేజైవ పరోక్షప్రియా ఇవ

హిదేవాః - ప్రత్యక్షద్విషః - అధైతద్వామేక్షిణి పురుషరూపమేషా  
 స్యపత్నీ విరాడిత్యాది గ్రంథముతో సుషుమ్నా మార్గమును సగుణ  
 రూపమునే పురుషార్థమని యుపదేశించె. విమర్శించుకొనుడి  
 సుజనులారా.

౫ విద్యావిద్యాప్రపంచభేదవిషయములో—

ఛాందోగ్యము పపాకక లో - అధయదిదమస్మిక్ బ్రహ్మపు  
 రేదప్రహం పుండరీకం, వేదప్రహోంతరాకాశః అని ప్రారంభించి -  
 యావాన్వాతయమాకాస్తావానేహంతహృదయతకాశః - ఉభే  
 ద్యావాప్యధీవీ అంతరేవసమాహితే ఇత్యాది గ్రంథముతో - విదా  
 విద్యాప్రపంచముల కుపమానోపమేయ భావముగా భేదమును జూ  
 ఏతత్సత్యంబ్రహ్మపురంత ఇమేసత్యాః కామాః అని పరమా సత్యత  
 మును విదా ప్రపంచముకు జెప్పె. తర్వాత యదంతస్తదన్వేష్టవ్యం  
 ద్వావవిజ్ఞా తవ్యం అని విద్యాప్రపంచమన్వేష్టవ్యమనియు జిజ్ఞాస్య  
 మనియు జెప్పె.

తస్మిన్ ర్వం ప్రతిష్ఠితం అనియు, తస్మిన్యదంతస్తదుపాసిత  
 వ్యం అనియు తత్తీరీయములో జెప్పె

శంకరాచార్యులు వ్యవహితా - ~~అంతరాంతరము~~ బ్రహ్మ  
 బ్రహ్మ ఉపాస్యముగాని దానిలోను భూతభూతిము లుపాస్యము  
 లు గావనిజెప్పె.

బృహదారణ్యములో - ద్వేవావబ్రహ్మణోరూపే అని ప్రారం  
 భించి - నేతినేతి యని మూర్తామూర్తాదిరూపములను నిషేధించి ప్రా  
 ణౌవై సత్యంతేషా మేవసత్యం ఆని - ప్రాణములనగా నింద్రియములు  
 ను వాయురూపపంచప్రాణములును భౌతికములు, ఇవి సత్యమనుట  
 వీటికి కారణములగు పృథివ్యాదిభూతములును, సత ములనియు, ఇట్టి  
 విద్యాప్రపంచముకు కారణమగు పరమాత్మ నిరధికసత్యమనిజెప్పె.  
 నేతినేతియని ప్రకారమును నిషేధించెగాని ప్రపంచస్వరూపమును ని  
 షేధించదయ్యె. భాష్యకతః స్వరూపనిషేధమునేజెప్పె,

త్రిపాద్విభూతిమహానారాయణములో - ప్రపంచోదవిధః - వి  
దా ప్రపంచశ్చ విద్యాప్రపంచశ్చేతి - విద్యాప్రపంచస్య ని వ్యత్వంసిద్ధ  
మే - నిత్యానంద చిద్విలాసాత్మకతా త్ - సంకోచవికాసాత్మక మ  
హామాయావిలాస ఏవ సర్వోప్య విద్యాప్రపంచః - పరమా తోనక  
శ్చిదస్తి - లక్షణశూన్యానాది మూలావిద్యావిలాసత్వాత్ - అని వి  
ద్యావిద్యాప్రపంచభేదమును స్ఫుటముగాజెప్పె.

విద్యాప్రపంచమును - సదాశివుడు శ్రీరామచంద్రునకును, శ్రీ  
కృష్ణుడగునాదులకును దివ దృష్టినిచ్చి జూపించినటుల గనుపడుచుండె  
ఁగట్టి తిలో - ఆసత్యమప్ర వృత్తే జగదాహురసీశ్వరం అనగా బాద  
ర్యాదులు జగత్తు అసత్యమని - అప్రతిష్ఠితమని - అసీశ్వరమని జెప్పా  
చున్నారని భగవంతుడు దూషించిన బాదరిమతమునే యవలంబించి  
భాష్యకతః నిర్గుణమొకటె సత్యమనియు, తదితరమంతయు మిథ్యయ  
ని జెప్పె. ఇందువల్ల ముక్తునకు - యుగపత్సర కామావాప్తియును,  
సర్వ త్వసత్యకామత్వాదికము నుండదనియు, ని వ్వశేషకూటస్థమాత్రు  
డై వునని జెప్పవలసెగదా - సవిశేషమంతయు మిథ్యయని జెప్పిన  
శంకరాచార్య - వణ్ణతః పన నెటులజేసిరి పరికించుడి సుజనులారా

౬ ముక్తివిషయములో - భాష్యకతః - బ్రహ్మసూత్రచతుర్థా  
ధ్యాయ చతుర్థపాదములో - యవేషసంప్రసాదోఽస్మా చ్చరీరాత్సము  
త్థాయపరంజ్యోతి రుపసంపద్యసేన రూపేణాభినిష్పద్యతే - యను  
శ్రుతికిని, సంపద్యావి వస్వేన బ్రాత్ అను సూత్రముకును భాష్య  
ము వ్రాయునపుడు, ప రంజ్యోతిరుపసంపద యను సగుణప్రాప్తిని జె  
ప్పా భాగమును విడచివేసి, స్వేనరూపేణ నిష్పద్యతేయను నిర్గుణ  
ప్రాప్తినిమట్లుకేజెప్పి, సతత్రపగే తీత్యా ద్యుత్తరవాక్యము సర్థవా  
దకింద త్రోసినైచి, ఉ త్తరసూత్రములలో, సంకల్పాదేనతు తచ్చు తే  
ఇత్యాది సూత్రములలో జెప్పిన వైభవము కార బ్రహ్మోకగతమనిజె  
ప్పి, కార్యబ్రహ్మవైభవముతోనే శాస్త్రపరిసమాప్తి జేసి బాదరిమత  
ప్రకారము నిర్గుణనిర్విశేష బ్రహ్మప్రాప్తియే మోక్షమనియు, వైభ



వముండునది మోక్షమే కాదనియు సిద్ధాంతపరిచె. న్యాఖ్యాతలందరును ఆమా మునే సాధించిజూపిరి.

సుజనులారా జూడుడి - శ్రు - సవతేనప్రజే నాత్మనాఽస్మాచ్ఛ  
రీరాత్సముత్థాయాముష్మిం త్వగ్నేలోకే సర్వాన్ కామానాస్త్యాఽ  
మృతస్సమభవత్సమభవత్ - యత్రజ్యోతిరజస్రం ఇత్యాదికము ఆత్మ  
బోధోపనిషత్తులోను - శ్రు - వేదాంతవిజ్ఞానసునిశ్చితార్థాన్ స్సన్యా  
సయోగాద్యతయ - సత్వాః - తేబ్రహ్మలోకేషుపరాంతకాలే పరా  
మృతాత్పరిముచ్యం సర్వే యని కై వల్యోపనిషత్తులోను, ఏతమా  
నందమయమాత్మాన ముపసంక్రమ్య - ఇమాన్ లోకాన్ కామన్నీ  
కామరూప్యనుసంచరన్ అని భృగువల్లిలోను, ఇదేప్రకార మన్ని ఉ  
పనిషత్తులలో సగుణబ్రహ్మప్రాప్తిరూప ముక్తియును, అందులో సర్వ  
జ్ఞత్వయుగపత్సర్వ కామావాప్తిరూప వైభవమును జెప్పియున్నది. వా  
సిష్టములో - బ్రహ్మవిష్ణ్వంద్రలోకేషు వాస్తవ్యాముక్తదేహీనః - సహ  
స్రగైరేకంభవేద్వపుః - ఆని సాలోక్య సారూప్య సామీప్య సా  
యుజ్యముక్తులు జెప్పబడియున్నవి. రావణ కంఠ శిశుపాలాది శరీర  
ములలోనుండి జీ కళ తేజోరూపమై వెలుగుచు రామకృష్ణాదిమూర్తు  
లలో నైక్యపడిన ల పురాణాదులలో జెప్పి డి విమర్శించుకొను  
డి సుజనులారా.

ఈ కలికాలములో ఋషిసంచారము నిలచిపోయి మతమును  
పాలించు క్షత్రియులంతరించిన సంధికాలములో నెవరికిని వారించనలవి  
గాకుండ పూర్వపక్షమతములే సిద్ధాంతపడి పరాక్రమించబడ్డవి.

అటులగాదు. మా శంకరులు సాక్షాదీశ్వరావతారము. భగవ  
త్పాదులని బిరుదుగలిగి జగద్గురువై పణతస్థాపనజేసి యున్నారు.  
వారును, వారి శిష్యవర్గమును రచియించి భాష్యములును ఉపబృం  
హణములును యుక్తిగాఢమై రమ్యమైయున్నవని యంటిరేని, శంక  
చార్యాదులయందు నిండైన భక్తిచేత భజియింపుడి. బుద్ధివైశద్య

వారి శాస్త్రమును చదువుడి. కాని యదే పరమాధికమని తలంచకుడి  
నై వతా జా నిరూపితే - అని శాస్త్రము చెప్పుచున్నది. గౌతమ కణా  
ద బౌద్ధాదిశాస్త్రములను పూర్వపక్షములని తెలిసియున్నను చదువ  
లేదా.

సుజనులారా, పరమా తీలో—

శ్లో॥ నాసన్న వేశం హేమా స్తినాసర్గం బ్రహ్మవిద్యతే - అన  
గా - ఒకవిధమైన యాకారములేకుండ సువణముండనటుల సృష్టి లే  
కుండా బ్రహ్మలేదు.

నకదాచిదనీదృశంజగత్ - అనగా - ఇట్టిజగత్తు యెప్పుడును  
లేదనుమాటలేదు. సర్వదానుండేయున్నది.

శ్లో॥ దేశకాలక్రియాలోక రూపచిత్తాత్మసత్పదం దేశకాలాది శ  
బ్దాధిక రహితంనచశూన్యకం॥ అనగా సత్పదం, బ్రహ్మస్వరూపము,  
దేశకాలాదిసహితమయ్యే యున్నదిగాని దేశమని, కాలమని ఇత్యాది  
శబ్దములు వాటియ ములు లేనిదైయున్నది. దేశకాలాదులతో శూన్య  
మై యుండుకాదని.

శ్లో॥ బోధస్యాంతరిదంవిశ్వం తమేవరఘూద్వహా । స్తంభ  
స్యాంతర్యధాశాల భంజకాప్రకటీకృతా॥ అనగా స్తంభములో చెక్క  
బడిన బొమ లున్నటుల చిద్రూపబ్రహ్మగర్భములో నీప్రపంచమంతయు  
సర్వదా ఉ డనేయున్నది. బ్రహ్మ నిష్ప పంచమై యెప్పుడును లేదు.

శ్లో॥ అచేతనం యచ్చిన్మాత్రం నతచ్చిన్మాత్రముచ్యతే॥ అనగా  
చిన్మాత్రమేయున్నదని శాస్త్రముతోజెప్పట, అచేతనమైన చిన్మాత్ర  
మని అనగా తెలివిలేని చిన్మాత్రమని య ము కాదు. సర్వజ్ఞమైనదే  
చిన్మాత్రమని జెప్పబడుచున్నది. సర్వములేనిది సర్వజ్ఞము కానేరదుగదా  
యని తాత్పర్యము. అని వాసిష్ఠవచనములు జెప్పుచున్నవి.

శ్లో॥ తేప్రాప్నువంతిమామేవ సర్వభూతహితేరతాః అని భగ  
వంతుడు జెప్పినాడు. అనగా నిర్గుణకూటస్థబ్రహ్మభావన జేసినవారుగూడ

సగుణమూర్తికైన నన్నే జేరుచున్నారని య ము.

శ్లో॥ చిన్మాత్రసత్తాసామాన్యే విశ్రాంతస్యనిరంతరం - సర్వేశ  
సేహసర్వత్వం సర్వాత్మత్వం చ సర్వదా, అనగ, సర్వదా నిగుణాకూ  
బ్రహ్మను భావించినవాడే సర్వేశ్వరుడు. అతనికి జీవద్దశలోనే -  
స్వం, అనగా, సర్వప్రపంచ రూపతయు, సర్వాత్మత్వంచ సర్వప్రప  
మునకు ఆత్మరూపుడై యుండుటయు, సర్వదా సిద్ధింపుచున్నదని.

యంప్రప్రజంతం అను భాగవత శ్లోకములో విదేహము కు  
శుకులు - తన్మయతయాతరవోభినేదు స్తం సర్వభూతహృదయం -  
గా సర్వాత్మకుడై నటుల జెప్పియున్నది.

శ్రు॥ గర్భవవశయానో వామదేవవవమువాచ - అహంమ  
భవగ్గస్సూర శ్చేతి - అనగా ముక్తుడగు వామదేవుడు సర్వాత్మ  
నైతినని పలి నటుల జెప్పుచున్నది.

గాన బహుప్రాయనేల. ముక్తుడు నిర్గుణమై నిర్విశేషమై  
న ప్రాయుడై బోవునని అందుచేత సగుణము మిథ్యయని మనవారు  
ని తుడిచివేసి జెప్పెడి శాస్త్రా ధాము పరమాధాముగాదని ల  
గా నమ్ముడి.

సుజనులారా, ప్రస్తుతకాలములో కల్యాణభారతియను న  
బాలస్వాములవారు తాము కొన్ని సూత్రములను కనిపెట్టినామని పూ  
ణామిమాంసాదర్శనమును గ్రంథముప్రవా అందులో గుణాశాస్త్ర  
సిద్ధవర్తుల త్రికోణాదిచక్రములను దృష్టాంతమిచ్చి రేఖలవల్ల రాబడి  
వికల్పమంతయు మిథ్యయనియు శూన్యప్రాయమైన నిర్గుణమొక పే  
త్యమనియు ఉప పత్తుల కొ మృషావాదములున్నవిగాని త-  
గ్రంథములో నట్టిదోషములు లే ర్దుష్టమైయున్నదని తమకు భ  
వా కల్యాణానంద భారతీస్వామియను బిరుదుతో తాను జగద్గు  
వై టుల నొక పండితునిచేత సూత్రములకు వ త్తిప్రాయించి ప్ర  
రపరచుచున్నాడు. చూడుడి సుజనులారా ఈ లికాలప్రభావ మే  
న వచ్చును.

మేము స్నానదానజప హోమాదులను సగుణభక్తిని భో

చునేయున్నామని యంటిరా - సత్యమే - శ్రుతిస్మృతి పురాణములు బోధించినందున స్నానాదులు జేయుచున్నాడు. భాష్యాదిబోధవల్ల స గుణము మిథ్యయని, సర్వకర్మలు మిథ్యయని దలంచి నిష్ఠులులగు చున్నాడు.

శ్లో॥ య జేతపసిదానేచ తిస్సదితిచోచ తే । కర్మచై వతదధీ-  
యం సదిత్యేవా ధియతే ॥ అనగా యజ్ఞదానా నిష్ఠయును, ఈశ్వరా-  
ర్థమైన కర్మలును సత్ అనగా సత్యమైనవేయని జెప్పబడును.

అశ్రద్ధయాహుతందత్తం తప స్తప్తంకృతంచయత్ - అసదిత్యు-  
క్త్యేతేపార్థ సచతత్సే త్యనోఽహ - అనగా ఈశ్వరాదులు మిథ్యయని  
అశ్రద్ధతోజేసిన కర్మలు అసత్ అని జెప్పబడును. దానికి ఇహపరలో-  
కములలో ఫలమేలేదని తాత్పర్యము.

మేము శంకరద్వేషముచేత నిష్ఠి వ్రాసితిమనియు, శంకరుల నా-  
జేపించి వ్రాయడమెందుకనియు కొందరు కోపించిరిగాని మాకు శంక-  
రులయెడ యేషములేదు. యథా స్థితిని వ్రాసితిమి. బహుమంది సంత-  
సి పుచునే - - - - -రు. ఉత్తరకాలములో కోపించినవారును సంతసింప-  
గలరని మానమ్మకము. మాకెవరియెడను కోపములేదు. పరమేశ్వర-  
ప్రేరణచేత నిజ తిని లోకోపకారముకై వ్రాసితిమి. కోపమునువిడచి  
మా గ్రంథములను పరిశీలించి గుణ దోషములను కనుపెట్టుడి.  
సుజనులారా.

౨. శంకరులు - ఈశావాస్యోపనిషద్భాష్యములో - ఈశావా-  
స్యమిత్యాదిమంత్రములు కర్మలలో వినియుక్తములు గావు. కర్మశేష-  
గాని యాత్మయొక్క యాధాత్మ్యమనగా తత్త్వమును బోధించుచు  
విగదాయని ప్రారంభించె. ఈయుపనిషత్తు ఉపక్రమాదిలింగముల  
తనిష్ఠ పంచకూటస్థబ్రహ్మయందే తాత్పర్యము గలిగియున్నట్లు అం-  
చేత వివేకికి కర్మల నావశ కమాలనే తాత్పర్యమును వ్యాఖ్యాతలు  
పించిరి. ఈమంత్రములు కర్మలలో వినియుక్తములని యెవరును జెప్ప-  
దు. అట్టిస్థితిలో వినియుక్తములుగావని తాము జెప్పుటెందుకు. కర్మ-  
బద్ధ

శేషముగాని యాయనగా కత్కరూపము దేవతారూపము క  
 షములు అటులగా యాత్మతత్వము నీయుపనిషత్తు జెప్పనేలేదు.  
 జీవాత్మయని పరమాత్మయని బింబప్రతిబింబభావముచేత రెండువిధ  
 లుగదా. అందులో ప్రథమమంత్రము జీవాత్మకు ప్రపంచమందు  
 ద్దు ప్టిని విడచి బ్రహ్మదృష్టియనగ నీశ్వరదృష్టి జేయమనియు, అం  
 త జగత్తుత్వ క్షమై ఆత్మపాలనమనగ నాత్మధారమగునని జె నది  
 ఆత్మైవేదం సర్వం బ్రహ్మైవేదం సర్వం ఇత్యాదిశ్రుతులన్నియు  
 య మునే జెప్పుచున్నవిగదా. ఇట్టి బ్రహ్మదృష్టిగల పురుషుడనగా  
 ని వించియున్నవరకు నిష్క్రి యుడై యుండనేరడు. నహికశ్చిత్  
 మపిజాతు తిషత్యకర్మకృత్ - అని గనుక కుర్వన్నే వేహకర్మాణీయ  
 రెండవమంత్రి విహితకర్మలను త్యజించక జేయుచునే యుండవల  
 ననియు, బ్రహ్మదృష్టిని చేయు జ్ఞానికి కర్మలు బంధకములు గావేర  
 బంధమునుంచి తొలగించునవేయగుననిజెప్పి - అనుర్యానామ తేలోఁ  
 అను మూడవమంత్రము బ్రహ్మద ప్టిచే నా నుద్ధరించుకోకయు  
 నజ్ఞుడు జననమరణప్రవాహమున నే యుండునని దూషించి, నాటు  
 దు మంత్రములు రెండును అనగా ఆనేజడేకంమనసోజవీయః అనియ  
 తదేజతి తన్నేజతి యను రెండుమంత్రములు ఆత్మవస్తువు స్వరూ  
 ముచేత ఏకమై ఆకాశమువలె నిశ్చలమైనను, మనసః - తదా విమర్శ  
 శక్తివల్ల జవవ త్తరమైయున్నది అనగా నీక్షణమాత్రముచేత జగత్స్పృ  
 సంహారాది కార ములు జేయుచు నిటుల సగుణ నిర్గుణోభయరూప  
 యచింత మైయు దని జె - యస్తు ర్వాణిభూతాని - యస్మిం  
 ర్వాణిభూతాని యను రె - మ త లచే చరాచరభూతముల  
 య సముద్రములో తరంగాదులవలె నాత్మయందు కల్పనారూప  
 లై యున్నవి. అందుచేత సర్వభూతము లాత్మమాత్రములే ని . ప  
 మంత్రోక్తప్రకారము జూచెడి తత్వజ్ఞునకు జగుప్సాకారణముండ  
 శోకమోహాదులుండవు అనగా తరించుననిజెప్పి, సపర్యగాత్ అను  
 మిదవ మంత్రములో తిరుగ నాత్మతత్వమునేజెప్పి యుపరమించె.  
 మంత్రములో పరమాత్మ ఆకాశమువలెంత - వ్యాపి

నియు, అవిదా దిమలములులేని శుద్ధుడనియు, స్వప్రకాశుడనియు, గాలసూక్ష్మకాణశరీరములు మూడు లేనివాడనియు, పాపసంస్పర్శ లేనివాడనియు, సర్వజ్ఞుడనియు, విద్వాంసుడనియు, అన్నిటికి పైవాడనియు, ప్రజాపతులకన్నగా కార్యబ్రహ్మలకు యెవరెవరి భాగానుసారముగ భోగ్యపదార్థముల కల్పించియిచ్చుచున్నాడని జెప్పె. ఇట్టిస్థితిలో భాష్యకతః ప్రథమమంత్రములో సన్యాసముజెప్పబడినదనియు, రెండవమంత్రములో నజ్ఞునకే కర్మలు విధించబడినవనియు, నాలుగైదుమంత్రములలో జెప్పిన చలనాదికముగల సవిశేషరూపము మాయికము మిథా భూతమనియు, నిర్గుణరూపమే పరమా సత్యమనియు ఈ మొదలగు తాత్పర్యమును జెప్పట యకాండతాండవము.

ఈశశబ్దముతో నుపక్రమించి విద్వాంసుడనియు, సర్వజ్ఞుడనియు అనగా సజ్జ్ఞుకాడనియు కార్యబ్రహ్మలందరికిని కర్మఫలప్రదాతయైయున్న పరమేశ్వరుని జెప్పి యుపరమించె. ఇట్టి ఆత్మయాధాత్మ్యము కర్మశేషమేలకాదు.

అంధంతమఃప్రవిశంతితా ద్యుత్తరగ్రంథములో - కేవలకర్మయు కేవలోపాసనయు, నిరతిశయపురుషార్థము నివ్వజాలవు. రెంటిని సముచ్చయముగా జేయవలయు. ఉపాసనలో కేవల నిర్గుణోపాసనయు, కేవల సగుణోపాసనయు నట్టి పురుషార్థము నివ్వజాలవు. రెంటిని సముచ్చయముగా నుపాసించితే సవిశేషజీవన్ముక్తియు, నిర్విశేషరూప విదేహముక్తియు రెండును సిగ్గుచునని జెప్పియున్నది. ఇట్టిస్థితిలో భాష్యకతః ఉపాసన జ్ఞానమేకాదయు, జ్ఞానకర్మలకు సముచ్చయమే సంభవించదనియు, ముముక్షువుకు కర్మలును ఉపాసనలును పనిలేవనియు జెప్పట యెట్టిసద్బోధయో విచారించుడి.

హిరణ్మయేనపాత్రేణ - అగ్నేనయసుపథా - యను మంత్రములు సుషుమ్నామార్గమున నుత్తరమార్గగతిని జెప్పుచున్నవి. వాటి రహస్యమును దెలియజేయకపోగా నుత్తరమార్గము కార్యబ్రహ్మలో ప్రాపకమేగాని మోక్షసాధనము గాదనియు, పరబ్రహ్మనిర్గుణమేగాని



సగుణములేదనియు జెప్పట యెట్టి సాంప్రదాయకమైనదో ఈ యుపని  
షత్తులొ నింతకన్న వేరుజ్ఞానమేమి జెప్పబడినదో బాగా విమర్శించుకొ  
నుడి నుజనులారా. మామీద కోపించితే వినియోగముండదు. ఈశకే  
నోపనిషద్భాష్యప్రారంభములలో మంగళమేలేదు. కతవల్లిభాష్యారం  
భములో - ఓం నమోభగవతే వై వస్వతాయమృత్యవే బ్రహ్మవిద్యా  
చార్యాయనచికేతనేచ యని యమునకును నచికేతువునకును నమస్క  
రించె. కారణమేమో తెలియదు.

౮ కేనోపనిషద్భాష్యములొ - తస్మాత్ ప్రత్యగాత్మ బ్రహ్మవి  
జ్ఞానపూర్వక సర్వేషణా సన్యాస ఏవ కతవ్య ఇ - అనగా ముము  
క్షువు ప్రత్యగభిన్నబ్రహ్మను దెలిసి సన్యసించవలెగాని కర్మలలో ప  
వతించకూడదు.

కర్మసహభావిత్యవిరోధాచ్చ అనగా జ్ఞానముకు కర్మలో సాంగ  
త్యముండదు. జ్ఞానకర్మలు పరస్పరవిరుద్ధములని ప్రారంభములో శంక  
రులుచూపె. వాసిష్ఠములో - నిత్యంజ్ఞానైకనిష్ఠత్వా దాత్మారామత  
యాతథా - ముక్తైక పరితా గ్ కన్తాన్నక్రియతేమునే - యని శ్రీ  
రామ ప్రశ్నకు.

అనగా యల్లప్పుడు జ్ఞానైకనిష్ఠులై యాత్మారాములగు ముక్తులు  
విహితకర్మల నేల త్యజించరో జెప్పుమని.

శ్రీ వసిష్ఠః - అథా ప్రబుద్ధమతః కేచిత్ జ్ఞానావలేపతః పరి  
క్త యాచారా ఉ యభ్రష్టతాంగతాః అని ప్రతివచనము.

అనగా సగమే తెలివిగల కొందరు తామే జ్ఞానులమనే గర్వి  
తగులను సదాచారములను వదలి ఉభయలోక వష్టు  
ని.

గాన నీ రెండుబోధలలో నుండు తారతమ్యము నా చించుడి  
యగులా . ఈకేనోపనిషత్తులో జెప్పబ న యర్థముచుగూడ బాగు  
నై చుడి.

ఓం - కేనేషితంపతతిప్రేషితం మనః కేనప్రాణః సథమః మై  
తియు క్తః - కేనేషితాంవాచమిమాంవదంతి చక్షుశ్శోత్రంకఱదేవ్రా  
యు నక్తి || ౧ ||

అనగా శరీరేంద్రియమునఃప్రాణాదులు జడములై గనుపడుచు  
న్నవి. వాటికి స్వయముగా ప్రవతకన సంభవించదుగదా. మనస్సు ఇ  
శ్చజ్ఞైవ విషయములపైకి యెవరినల్లప్రేరితమై వెల్లుచున్నది. ప్రాణము  
చ్యాసనిశ్శాసాదిరూపముగా నెవరిచే ప్రేరితమై నియతముగా బ్రవ  
తింపుచున్న . వాగాదిక ర్శేంద్రియములు చక్షురాది జ్ఞానేంద్రియము  
లు నెవరిచేత ప్రేరణజేయబడుచున్నవి. చిద్రూపమైన యా , వీటికి  
ప్రవతకమని జెప్పుదురేమో - ఆకాశమువలె సూక్ష్మమై జ్ఞానస్వరూ  
పమైన యా , సంస్కర్తధర్మిగాదు. జడస్థూలపదా ములకు ప్రేరకమగు  
నా. ఇచ్చా -త్రముచేత ప్రేరకమగుచున్నదంటరా, పర్వతమేలకదలి  
రాలేదు. దీని నిజమెట్టిదో జెప్పుమని శిష్యునిప్రశ్న.

శ్రు|| శ్రోతస్యశ్రోతం మనసోమనోయ ద్వాచోహవాచగ్ం  
స ఉ ప్రాణస్యప్రాణః - చక్షుషశ్చక్షురతిముచ్యధీరాః ప్రేత్యాస్మాల్లో  
కాదమృతాభవంతి || అని || ౨.

గురువుచెప్పిన సమాధానము - అనగా శ్రు || ఆకాశశరీరంబ్ర  
హ్మ - సత్యాత్మప్రాణారామం మన ఆనందం - శాంతిసమ దమమృ  
తం - ఇతిప్రాచీనయోగ్యోపాస్య - అని చెప్పినప్రకార మా శ్చ స్తుప్ర-  
చిద్రూపమై దర్శన వణాదిసర్వశక్తులు గలిగి పరమా సత్యమై యా  
తివాహికరూపమనగా సూక్ష్మమై, సూలమై, యొకటి వెయి గాను, వె  
య్యి యొకటిగాను సర్వత్ర సంచా సమై, యమృతమై యుండియు  
నవిద్యచేత నట్టి స్వరూపము మరుగై స్వప్రములోవలె నాధిభౌతికశరీ  
రాదుల గల్పించుకొని జననమరణాదులచే భ్రమింపుచున్నది గాన ధీరు  
లయిన విద్వాంసు లీ శరీరాదులయం దహంకార మమకారములను స  
మృదేసి ఇది భ్రాంతిమాత్రమనిదెలసి యాత్మనిష్ఠులై దేహపాతానంతర  
మందా తిరుగ నాధిభౌతికభ్రమను జెందక నమృతులగుచున్నారని  
బోధించె.

నతత్రచక్షుగఁచ తి నవాగ్గచ్ఛతి నో మనోనవిద్మోనవిజానీమో  
యధైతదనుశిష్యాత్ ।

అనగా నిట్టి యాతివాహికరూపమును కన్ను చూడలేదు, వా  
క్కు- చెప్పజాలదు, మనస్సు దెలియజాలదు. అట్టి రూపము నెటుల  
దెలియవలెనో గురువులెటుల బోధించెదగో యని యంటివా.

శ్రు॥ అన్యదేవతది దితాదధో అవిదితాదధి. ఇతిశ్రుమపూర్వే  
షాం యేన స్తద్వ్యాచచ . శే- ౪-

అనగా పూర్వాచార్యులు అట్టిరూపము విదితావిదితములకంటె  
వేరై యున్నదని మాకు బోధించియున్నాగు. అనాత్మవస్తువు జడము  
గాన తెలియబడినదో తెలియబడనిదో రెండువిధములగుచున్నది. వా  
టికంటె వేరైనది యాత్మయేగాబడును. అనగా జ్ఞానస్వరూపమై తె  
లుసుకునేదై యుండును.

యద్వాచానభ్యుదితం యేనవాగభ్యుద్యతే- తదేవ బ్రహ్మత్వం వి  
ద్ధినేదం య దముపాసతే, ఇతా ది ౫-౬-౭-౮-౯ మంత్రములు.

యేయాత్మ- నాక్కుచేనిట్టిదనిజెప్పబడదోమనస్సుచేతతలంచబడ  
దో, కంటిచే జూడబడదో, శ్రోత్రముచే వినబడదో, ప్రాణాదులచే జీ  
వించదో, ఏయాత్మ జడములైన వాగాదుల నవిద్యచే కల్పించుచున్న  
దో, అనగా నధ్యాసజేయుచున్నదో అట్టి యాత్మ బ్రహ్మభిన్నమని దె  
లియుము. దేనిని ఇదియని ఆత్మకంటె భిన్నమైనదానిగా నుపాసించెద  
వో అదిగాదు. శ్రు- ఆత్మే త్యేవోపాసిత- అని శ్రుతిజెప్పిన తుగా నా  
త్మ పమనియే నుపాంపవలయును.

యదిమన సేసువేదేతి ద్రభమేవాపి నూనం- త్వంవేత్త బ్రహ్మణో  
దస్యత్వం యదస్యదేవేష్వధనుమీమాంస్యమేవతే మన్యేవి

హ్మను బాగా దెలి తినని దలంచితివా ఆ తెలివి కొద్దిదే  
హ్మస్వరూపము జ్ఞానమైయున్నదిగాని జ్ఞేయమెపుడును కా

గదా అట్టి బ్రహ్మ యదస్యత్వం అనగా నీరూపముగను అనగా జీవ రూపముగను యదస్యదేవేషు అనగా నీశ్వరరూపముగను వెలయుచు న్నది. శ్రు॥ భోక్తాభోగం ప్రేరితారంచమత్వాయని భోక్తృరూప ముగను, భోగ్యరూపము ము, ప్రేరకరూపమనగా నీశ్వరరూపముగా ని యులమూడువిధముల చిదేకరసవిద్యా ప్రపంచరూపమై ప్రకాశించు చున్నది. అట్టిరూపమును సాకల్యముగా దెలియుటకై చాల్చు విచారిం నతగియున్నది అని గురువనిన.

నాహం మన్యేసువేదేతినోనవేదేతివేదచ యోనస్తద్వేదతద్వేద నోనవేదేతివేదచ॥ అని శిష్యుని ప్రతివచనము॥ ౧౦॥

నేను బ్రహ్మాత్మను బాగా గుర్తెరుగుదునని దలంచను యెరుగ నునది కాదుగదా యెరుగననియులేదు. ఆత్మరూపమని యెరుంగుదు నేను జెప్పిన యుత్తరమును తాత్పర్యమును ఆత్మజ్ఞుడైన మరెయొక శి ష్యుడు దెలిసియుంటాడని—

యస్యామతంతస్యమతంమతం యస్యనవేదసః॥ అవిజ్ఞాతం విజాన తాం విజ్ఞాతమవిజానతాం॥ ౧౨॥ అని శ్రుతిజెప్పుచున్నది.

ఆత్మ వస్తువు బుద్ధికి వేద్యముగాను స ప్రకాశముని యెవనికి ని యమో వాడో యా జ్ఞుడు బుద్ధికి వేద్యమే దలంచువాడా జ్ఞుడు నాడని—

ప్రతిబోధవిదితంమతమమృతత్వంవావిందతే- ఆత్మనావిందతే వీ ం విద్యయావిందతేఽమృతం॥ ౧౩॥

ప్రతిబోధయనగా ప్రతిలోమబోధ జీవభావజగ వబాధేసాం స్థావ వ్యతే- ఈశావాస్యమిదం సర్వం అని శ్రుతులును కర్మణ్య యోగశ్లో అని భగవంతుడును జెప్పినరీతుగా నిది దేహాదికముగా ఇది జగత్తుకాదు సర్వమును బ్రహ్మమాత్రము చిన్మాత్రము అతా త్రమని ప్రతిలోమమైన వేదనమే సర్వశాస్త్రసమ్మ మును సర్వ సమ్మతమును అట్టిబోధవల్ల సమ్మతత్వమును జెందునుగదా॥ యెటు

అనగా ఆత్మనా తన దృఢనిశ్చయముచేత జగద్రభమను తిరిగి బాం  
డునటుల వీర్యమును సంపాదించిన పురుషుడు సర్వము బ్రహ్మమ  
మను విద్యచే నమృతత్వమును అనగా మోక్షమును జెందును.

శ్రు॥ ఇహచేదవేదీదధసత్యమ స్తినచేదిహవేదీ సమహతీవినష్టిః  
తేషుభూతేషు విచిత్యధీరాః ప్రేత్యాస్మాల్లోకాదమృతాభవంతి॥ ౧౪॥

అనగా జీవిత కాలములో సర్వము బ్రహ్మమాత్రమని రూఢి  
దెలిసినవానికి అధ- అనగా దేహపాతానంతరమందు అట్టిసత మైవ  
హ్మకలదు అనగా బ్రహ్మభావమే సిద్ధించును ఈజీవద్ద లో ర్వము  
హ్మమాత్రమని దెలియనివాడు చాలా నష్టపడును అనగా భ్రాంతిచే  
దేహాదికమును జగత్తును తిరుగ నధా సజేయుచు జననమరణ ప్రవా  
ములొబడి దుఃఖించును గాన ధీరులై వారు సర్వచరాచరభూతము  
యందును బ్రహ్మభావమునే నిశ్చయి చి ఈదేహపాతానంతరమ  
మృతులగుచున్నారు.

టుల కేనేషితంపతతియని ప్రథమ మంత్రములో శిష్యు  
ప కు ప మ పాల్గులై గు పు మ్మాలో- అనముజేసి త  
ధ- లో జడము దోచు దేహేంద్రియా మును త దా  
ములో జడములై దోచు భూతభౌతికములును స్వప్న శరీరాదికము  
భ్రాంతి మనియు ఉభయము చిదేకరసమై బ్రహ్మమాత్రమై  
మాధ-సత్యమైయున్నదని బోధించి విదా ప్రపంచములో మూడ  
త్వమగు పర త్మ వజ్ఞుడై, సర్వప్రశాస్తయై, సర్వకర్మఫలప్ర  
యై దేవుల పుడై స్వరుల వై అవా పసర్వకాముడై,  
స్వజ్ఞ డై యున్నాడు గ ల్పస్థలలో సర్వ ధముల  
ని భూతంచును ప బ్రహ్మ కేభోంజి స్వీత  
పంమాత్మ ని పదానివ  
సర్వదా స్థితి అధ్యాత్మమని  
వచ మున ఎ మా నాత్మా రింతుట అధిక  
ప్తి అట్టి మేల్వారు డంద ని భజనీయుడని యుపాసి  
ని భజనీయుడగునని ఫలముజెప్పి అట్టి బ్రహ్మవిద్య

ము, దమము, సత్కర్మలును, పాదములు అనగా నవియున్నచో బ్ర  
హ్మవిద నాట్యముజేయును అవితేనిచో కుంటిదగుననియు వేదములన్ని  
యు నిలర సేర్వావయవములనియు సత్యవచనము నివాసగృహమనియు  
ఈరీతుగా దెలిసినవాడు సర్వపాపములనుండి విడువబడి అనంతమై జ్యే  
ష్ఠముయున్న స్వర్గలోకములో ననగా విద్యాప్రపంచములో ప్రతి  
త్తుడగుచున్నాడనిజెప్పె॥ ఓం తత్సత్ ॥

సుజనులారా, ఈ యుపనిషత్తుల భాష్యకర్త జెప్పినరీతుగా  
శ్రామరూపసన్యాసమును కర్మత్యాగమును యెక్కడ జెప్పబడినదో  
నకర్మలకువిరోధమెట్టులో సగుణము కార్యరూపమేసంసారఫలకమేన  
ట యెట్టిదో ముక్తుడు నిగుణ నిర్విశేషరూపుడై బోవుననుట యె  
వోబాగా విమర్శించుడి.

ఇట్టి భాష్యములను న్యాసులవారు వృద్ధ బ్రాహ్మణవేషముతో  
అనుమాదులు చప్పరించి యంతర్ధానమై తిరుగివిచ్చేసి కొన్నిరోజు  
లు ప్రసంగించి మెచ్చి కొంత ఆయుష్యమును బదులిచ్చినటుల జెప్పుట  
అంతనిజముండునో యోచించుడి.

ఈ దోషముల నింతవరకు గడచిన పెద్దలుగను పెట్టలేకపో  
యిరా అనుటయు సభలుజేసి తర్కకుశలులను పురిగొలిపి మములపరా  
వింపదలంచుటయు సరియైన తలంపులుగావు. గుణదోషములను లా  
నప్తములను గనుపెట్టుట దొడ్డబు యైయున్నది దెలయుడి సుజను  
రా.

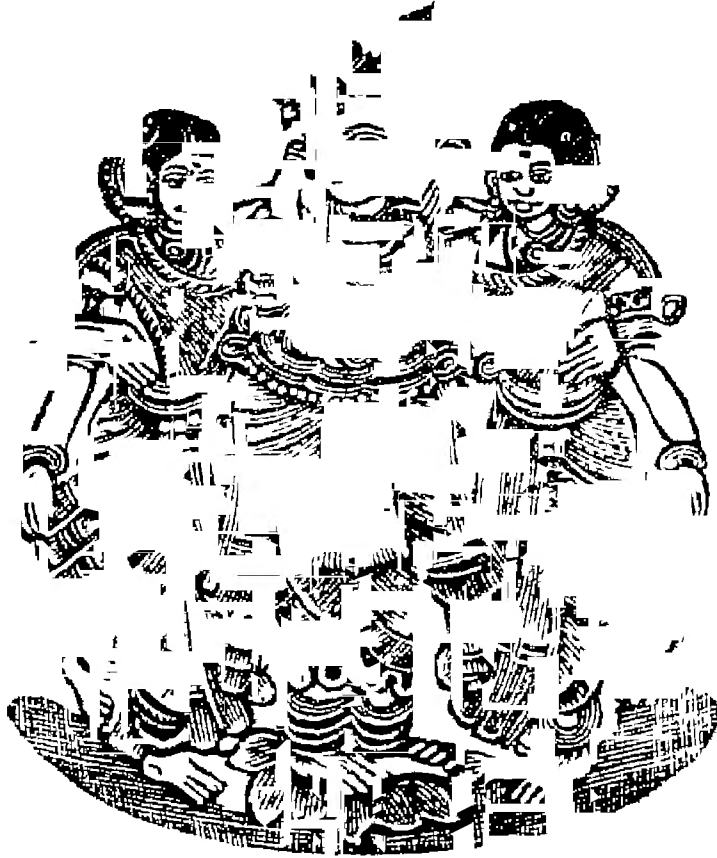
ఇది శ్రీమత్పరమహంస పరివ్రాజకాచార్యశ్రీ మత్సదా  
నందతీర్థశిష్య - శ్రీమద్వాస ప్రసాదాసాదిత  
తత్త్వనిశ్చయశ్రీ ఆద్వైతానంద తీర్థులచే  
రచియింపబడిన

యు ప న్యా స ము.

సంపూర్ణము.



శ్లో॥ శ్రౌతస్మృతః ప్రచారప్రధిత గుణలసత్పూర్వశ్చ  
 నివృత్తం- పశ్చాదష్టాంగయోగ ప్రశమితనయ నప్రాణచిత్తప్రసృ  
 వేదాంతార్థేశ సంశీలనగళితమృషానాద్యనధః కృతార్థః  
 ద్వేతానందతీర్థః మునిమనుసరతామాచతుర్థః పుమర్థః - ఇచ  
 నివృత్తం అనగా ఫలకామనలేనివాడని యర్థము.



బెజవాడ వాణీ ముద్రాక్షరశా యందు  
 బి. కే. సా మిచే ముద్రింపి చిప్రచుంపంబడియె.

